Leto XI. V.b.b. Dunaj, dne 28. oktobra 1931 St. 43

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „Koroški Slovenec“, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov: pol. in gospod. društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25·—; celoletno: Din. 100·—.

Kmečka pest se dviga . . .

Kmet je gotovo najmirnejši državljan. Steber države se imenuje kmetiško ljudstvo. Meščan se hitro pobuni. V hudih časih so v mestih burna zborovanja in strastne pouličnedemonstracije na dnevnem redu. Kmet pa se je — če pogledamo nazaj v prošle čase — vznemiril res šele, če se mu je godila najhujša krivica.

In sedaj: Na Solnograškem se je zbralo nad 4000 kmetov. Valovi razburjenja so visoko pljuskali. **Kmetje so vpili, da se ne pustijo pregnati s svoje zemlje; nočejo zapustiti svojih domov, prej naj bo še govorila pest.** Poslanci teh kmetov so se zastonj trudili, da pomirijo razburjene duhove. Niso prišli do besede. Politični vrtoglavci seveda poizkušajo izrabiti razburjene množice zase in napeljujejo vodo na svoj mlin.

Tudi na več drugih zborovanjih so bili kmetje razdraženi. Minister za kmetijstvo jim je moral obljubiti takojšnjo odpomoč. Pretekli teden zopet je prišla vest, da so v nekem štajerskem kraju kmetje zabranili eksekucije. Prišel je eksekutor z uradnim ceniteljem, da zarubita živino radi zaostalih davkov. Ko sta ta dva pri prvem kmetu začela, **so prihiteli ljudje iz sosednih krajev in s silo zabranili eksekutivno postopanje. Grozili so, da ubijejo vsakogar, ki bi se upal pri javni državi nastopiti kot kupec.**

To so huda in svarilna znamenja. Dogodki kažejo, **da kmetje bijejo zadnji obupni boj za svoj obstanek.** Najhujše se godi gorjanskim kmetom. Posebno na Solnograškem in Tirolskem, kjer so jim popolnoma zaprli bavarski trg. Toda tudi drugod ni nič boljše. Cena pridelkov je padla za tretjino, da večinoma celo za polovico. Najhujše pa je, da niti pri teh nizkih cenah ni najti kupca. Javne dajatve in davki pa se niso zmanjšali, nasprotno vedno hujši so.

Pri nas je isto. Če pogledaš po naši južni Koroški, vidiš, da so pri okrajnih sodiščih table za oglase prenapolnjene z listi, ki naznanjajo eksekucije in dražbe. Oglas je pritrjen preko drugega, ne moreš jih že pregledati. To je žalostna slika nastopajoče revščine. Kaj bo iz tega?

Vlada uvideva, da je treba takoj energičnih ukrepov. Res zadnji čas je že. Toda kako? Samo umetno dviganje cene pomaga, čeravno je do gotove mere upravičeno. Začetkom letošnjega poletja smo dobili nove carinske določbe in zvišanje tarifov; tudi trgovske pogodbe s sosednjimi državami so se zboljšale. Uspeh pa je izostal. Cene kmetskih pridelkov so sicer za kratek čas nekoliko poskočile, nato pa zopet padle in sedaj je še slabše kot spomladi. Poljedelski minister dr. Dollfuss se je v parlamentarni razpravi bavil s tem dejstvom. Od poletja sem smo uvažali iz inozemstva 10.000 glav živine več kot tekom lanskega leta. Toda tudi naši poljedelci so v tem času poslali 7000 glav več na trg kot lansko leto. To kaže, kako silno se naši kmetje trudijo. V sili marsikdo prodaja, četudi bi še lahko priredil.

Vendar se je z novimi pogodbami in carinskimi določbami doseglo, da je prišlo letos 3000 glav živine manj na naše trge. To bi vendar moralo vplivati na cene, da bi vsaj nekoliko rasle. Cene pa so kljub temu padale in odjemalcev ni. Zakaj to?

Vzrok leži v tem, da vsesplošno ljudstvo drvi v revčino. Široke plasti prebivalcev si ne morejo več kupiti mesa ali pa le jako poredko. Brezposelnost nastaja, plače se zmanjšujejo, tovarne zapirajo, obrtništvo propada. Treba je torej ukrepov, ki naj rešijo najširše plasti ljudstva pred gospodarskim propadom. Če se ne zviša število odjemalcev za kmetske pridelke, tudi cene ne bodo boljše. To je problem, ki ga je treba rešiti, o katerem pa bo treba še mnogo premišljevati.

Okrog Kreditnega zavoda.

Odločni ukrepi vlade. — Krivci pridejo pred sodišče. — Ogromne plače ravnateljev. — Poročilo inozemskih računskih pregledovalcev. — Kreditni zavod tretjič na tleh.

Zelo pogosto se sedaj razpravlja o vprašanju poloma sedanjega kapitalističnega gospodarskega sistema. Povod temu dajejo predvsem polomi bank in industrijskih podjetij. Brez dvoma je, da je sedanji kapitalistični sistem odpovedal. Priti je moralo do subvencijoniranja življenja nezmožnih podjetij. To vsled sistema samega in ker podjetja niso prenesla višine plač, ki so jih dobivali in jih še dobivajo nameščenci, predvsem pa ravnatelji.

Poseben slučaj subvencijoniranja zasebnega podjetja s strani države je Kreditni zavod. Že veliko zakonov je izšlo radi tega zavoda, država je imenovala svoje ravnatelje in si zagotovila nadzorstvo, a primanjkljaj se je kljub temu večal, da je bila vlada končno prisiljena, da uvede najstrožje mere za sanacijo zavoda.

Sam dr. Buresch je na seji ministrskega sveta povedal, da se morajo takoj izvesti energični in vidni ukrepi, **ker postaja razpoloženje na shodih, ki jih imajo politični voditelji na Dunaju in na deželi, čim dalje bolj razburjeno. Zato je treba pokazati volilcem, da se vlada ne straši tudi neobičajnih ukrepov in zato tudi ne sme nihče iz starega vodstva ostati v banki.** Javnost je to izjavo sprejela z zadovoljstvom na znanje. Vendar bi imela vlada izvesti te korake že prej in ne čakati do najnovejše dobe. Ko se je ugotovilo, da je banka zapravila 160 milijonov S, bi moralo biti tedanji vladi jasno, da se toliko denarja ni moglo izgubiti z neiztirljivimi posojili industriji, ki ima povečini še pogoje za obstoj, ampak da je morala tukaj igrati veliko vlogo tudi špekulacija. Že tedaj bi se imel napraviti v banki red, imeli bi se ugotoviti krivci in predati državnemu pravdništvu. **Mesto tega je vlada prevzela jamstvo za vloge in kredite, pustila staro vodstvo in imenovala rekonstrukcijski odbor.** Sedaj so jo prisilili k tem korakom volilci.

Krivda funkcijonarjev je dvojna: Predvsem so prestopki po kazenskem zakonu, o katerih bo govorilo sodišče, ker zadeva ravnatelja Ehrenfesta je bila že izročena državnemu pravdništvu, in Ehrenfest, ki biva sedaj v Parizu, se je stavil sodišču na razpolago, da se zagovarja, na drugi strani pa zanemarjenje dolžnosti, da je sploh mogel Kreditni zavod zaznamovati tako visoke izgube. In nam se zdi druga krivda težji nego prva, ker kaže, **da ravnatelji tega ogromnega podjetja kljub ogromnim plačam niso bili na mestu.** Kreditni zavod dolži Ehrenfesta, da je pri svojih špekulacijah oškodoval zavod za 5 milijonov S.

Če pogledamo naslednje številke, se nas poloti strah, ustrašiti pa se je morala tudi vlada, ker ne more z mirnim očesom gledati, da se okoriščajo ravnatelji in podravnatelji z državnim denarjem poloma rešenega zavoda za naše razmere nepojmljivimi plačami. Koliko plače je imel glavni ravnatelj Neurath, o tem smo pisali že v zadnji številki. Naj omenimo danes plače, deleže dohodkov banke in industrijskih podjetij drugih ravnateljev in podravnateljev, ki jih je veliko število. Vseh uradnikov je bilo pred kratkim še 1900, 131 jih je dobilo odpoved, do konca leta pa jih bo moralo iti še 600 do 700.

Ravnatelj dr. Deutsch je dobil l. 1929 in 1930 po 48.000 S redne plače, l. 1929 od deleža dohodkov zavoda 145.000 S, od deleža dohodkov koncerniranih podjetij 109.000 S, lani pa 80.000 in 127.000 S. Ravnatelj Ehrenfest je dobil l. 1929 48.000 S plače in 146.000 S kot delež dohodkov zavoda. Lani je bil upokojen s 5000 S mesečno. Ravnatelj Hammerschlag je dobil leta 1929 36.000 S plače, 15.000 S pokojnine in 280.000 S tantijem od zavoda in priključenih industrij. Ravnatelj Löwy je dobil l. 1929 skupaj 250.000 S in l. 1930 v pokoju še 140.000 S. Ravnatelj Weiss je dobil l. 1929 vsega skupaj 170.311 S, l. 1930 120.690 S. In to v času, ko je bil Kreditni zavod že težko pasiven.

Na podlagi teh ugotovitev je vlada odpovedala službo 25 ravnateljem in podravnateljem. Par dni nato pa je bila vzeta polovica podravnateljev zopet nazaj v službo, ker so baje potrebni za pravilno poslovanje zavoda. Dobivali bodo na leto 24.000 do 30.000 S plače. Odkar ima nad zavodom kontrolo vlada, se je prihranilo pri uradniških plačah — brez ravnateljev — že 4,5 milijona S. **Je zanimivo, da ima od vlade imenovani glavni ravnatelj Spitzmüller samo 60.000 S letne plače, dočim imajo stari člani ravnateljstva po 100.000 S.** V bodoče bodo dobivali ravnatelji po 45.000 S na leto. S tem si prahrani zavod na samih plačah 10 do 12 milijonov S. To pa bo mogoče šele potem, ko odide zastopnik inozemskih upnikov, ki ima mesečnih 50.000 S, in 6 njegovih pomočnikov, ki dobivajo na dan po 50 S, kar primeroma ni veliko.

Več mesecev so pregledovali angleški izvedenci stanje in poslovanje banke pred in po polomu. Sestavili so poročilo in ga predali naši vladi. Poročilo je takšno, da ga vlada ne upa predati javnosti, ker je sestava premoženjske bilance odkrila izgube, ki presegajo vsa dosedanja pričakovanja. **Vse izgube skupaj znašajo 600 milijonov S.** Če odštejemo premoženje Kreditnega zavoda — z vplačili po krahu —, ki znaša 300 milijonov, **ostane še izguba 300 milijonov S.** Banka ima izposojenih 1200 milijonov S, od katerih pa je 400 milijonov neiztirljivih, ker so posojeni industrijskim podjetjem, ki so ustavila obratovanje ali so pasivna. **Obresti od ostalih 800 milijonov tirjatev pa niti ne zadostujejo za obrestovanje vlog in posojil banke. Tako ne preostane drugega, kakor da krije država poleg manjkajočih obresti tudi celoten zelo drag upravni ustroj banke. Izgleda, da je v zadnjih mesecih dvakrat rešena banka tretjič pred plačilno nezmožnostjo.** Po tem poročilu je brez dvoma, da je vodstvo banke gledalo samo na to, da se osebno okorosti. Zato lahko z zanimanjem pričakujemo tozadevne sodnijske obravnave.

Pri glavobolu, živčnih, revmatičnih in protinastih bolečinah učinkujejo Togal-tablete hitro in zanesljivo. Če tisoči zdravnikov zapišejo to sredstvo, ga morete tudi Vi kupiti z zaupanjem! V vseh lekarnah. Cena S 2,40. 5/3

Razprava k predložitvi proračuna.

Parlament in gospodarska stiska. — Zakonski osnutek o ureditvi prometa z živino predložen.

Na drugem mestu pišemo obširnejše o proračunu za prihodnje leto. Prvo čitanje proračuna je uvedel finančni minister dr. Weidenhoffer s svojo izjavo. Predvsem je povdaril, da je na mestu, da se je dohodek vpostavil nižje nego znaša letošnje leto. To velja samo za stare davke; kar se tiče novih, v okvirju sanacijskega zakona uvedenih davkov, bo šele prihodnje leto pokazalo, ali odgovarja predvidena vsota plačilni zmožnosti davkoplačevalcev. Investicije so iz proračuna popolnoma izpuščene in se bodo krile iz presežkov v proračunu.

Proračun izkazuje prebitek 2 milijona S. Vsota za uradniške plače je znižana od 793 na 706 milijonov S, vsi izdatki pa za 272 na 2000 milijonov, v kateri vsoti je obseženih 100 milijonov kratkoročnih posojil. Za pošto in telegraf se je izdalo letos 136 milijonov. Za prihodnje leto je predvidenih 44 milijonov S in to tudi samo za ta slučaj, da se bo dala vsota kriti z rednimi dohodki. V koliko so znižani stvarni izdatki, o tem pišemo na drugem mestu. Pri zvezni železnici mora primanjkljaj izginiti; to se bo uredilo s posebnim zakonom. Položaj je napet, je izjavil finančni minister, vendar ne obupen.

Razprava o izjavi je trajala par dni in je poseglo v njo tudi več ministrov. Zvezni kancler je dal v temelju zelo optimistično izjavo. Po njegovem mnenju slaba gospodarska konjunktura ne bo več trajala tako dolgo, kakor je trajala. Tako dolgo pa se mora Avstrija omejiti na svoje lastne sile. Do sedaj smo v Avstriji živeli preko razmer. Kot posledico omejitve uvoza deviz pričakujemo naraščanje notranje proizvodnje in zaradi tega zmanjšanje brezposelnosti. Kancler je napovedal nove trgovinske pogodbe. Prevelika omejitev uvoza bi lahko povzročila draginjo. Z državami, s katerimi je avstrijska trgovinska bilanca v ravnotežju, bi se lahko uvedel medsebojni promet s kliringom brez inozemskih deviz.

Govornik opozicije je zahteval, da se prilike za delo, katerih primanjkuje, racijonalizirajo in da se ima za to uvesti zakon proti ljudem, ki imajo dvojni zaslužek, in da se uvede štiridesetURNI delavnik. Razprava se je gibala predvsem okrog gospodarskih vprašanj. O komisiji za uvoz živine govorimo na uvodnem mestu.

Nov kredit. Finančni minister dr. Juch se je pogajal v Parizu za novo posojilo. Francoska banka je sedaj dovolila avstrijski Narodni banki preko Banke za mednarodna plačila 60 milijonov S kredita v devizah. Avstrija je najprej zaprosila za 250 milijonov kredita. Pred kratkim je bil podaljšan kredit 190 milijonov; z novim francoskim kreditom pa je dosežena vsota 250 milijonov, za kolikor se je Avstrija potegovala.

Dr. Beneš o donavski federaciji. V zunanjem odboru je podal zanimivo izjavo o svetovnem in srednjeevropskem položaju dr. Beneš. Spor zaradi nemško-avstrijske carinske unije se je rešil meseca septembra v Ženevi. Pri tem se je popolnoma upoštevalo češkoslovaško stališče. Ko sta zunanja ministra Nemčije in Avstrije videla razvoj dogodkov v zadnjih štirih mesecih ter spoznala stališče štirih velesil, sta sama v evropskem odboru obvezno izjavila, da odstopita od načrta carinske unije. Gospodarski in finančni položaj Evrope je sploh potisnil to vprašanje v ozadje. V vseh srednjeevropskih zadevah se brez sporazuma treh velesil, Nemčije, Francije in Italije ne more napraviti ničesar trajno konstruktivnega in pozitivnega. Tudi se v srednji Evropi ne more ustvariti ničesar pozitivnega brez Češkoslovaške ali proti njej. Razmerje do Avstrije in Madžarske je dobro. Češkoslovaška ima interes, da gre Avstriji in Madžarski dobro. Kar se tiče katerihkoli novih srednjeevropskih načrtov, je ureditev teh načrtov, bodisi starih ali preživelih načrtov političnega ali gospodarskega značaja, nemogoča. Brez Češkoslovaške ali brez Male antante ali proti njej pa tudi proti Avstriji ali Madžarski se ne morejo udejstviti nobeni načrti v srednji Evropi. Na razorožitveni konferenci se bo država borila za svetovni in evropski mir.

Jugoslovanski Nemci in skupščinske volitve. Dr. Kraft je vodil pogajanja z nosilcem državne liste. Uspeh pogajanj je bil ta, da bodo dr. Kraft, dr. Moser, dr. Grasl, dr. Neuner in drugi kandidirali v šestih ali sedmih okrajih v Bački in Banatu na državni listi. V zvezi s tem pravi „Deutsches Volksblatt“: Prepričani smo, da bodo nemški volilci izvršili svojo dolžnost ter da bodo oddali svoje glasove kandidatom, od katerih pričakujejo, da bodo verno zastopali njihove koristi v narodnem predstavništvu. Javno glasovanje bo dalo nemškim volilcem možnost, da odkritosrčno izpričajo svoje prepričanje in pred vsem svetom manifestirajo svojo voljo, da hočejo živeti v tej državi v slogi z večinskim narodom. List pozivlja tudi volilce v okrajih, kjer ne bo nemških kandidatov, da ne sme nobeden ostati doma, temveč oddati vsak svoj glas kandidatu, o katerem misli, da bo njegovo delovanje koristilo pri obnovi države in harmoničnemu sožitju vseh stanov in slojev v blagor skupnosti. Nemško prebivalstvo gre z zaupanjem na volitve. Pripravljeno je prispevati svoj delež k pomirjenju ter politični in gospodarski okrepitvi države, ki naj zavzame v društvu evropskih držav ono mesto, ki ji pripada po sposobnosti in pridnosti njenega prebivalstva in po skrbnosti njenih voditeljev. Nemško prebivalstvo bo šlo v volitve s tem večjim veseljem, ker se je moglo iz dosedanjega postopanja vlade napram nemški narodni manjšini prepričati, da hočejo merodajni krogi manjšinski problem rešiti tako, da bo lahko rešitev zadovoljevala obe strani. Ustanovitev zasebnega nemškega učiteljišča je prvi dokaz na tej poti. Nemški volilci morajo zato na dan volitev do zadnjega moža izpolniti svojo dolžnost.

Kako si predstavlja znameniti francoski novinar Sauerwein omiljenje gospodarske krize. Francoski ministrski predsednik je pretekli teden odpotoval v Ameriko, da se sestane s predsednikom Hoovrom. Sauerwein razmotriva o tem, kaj bo Laval povedal Hoovru glede mednarodnih dolgov. Pravi, da ima preložitev plačil dvoje slabih strani. Prva je v tem, da dolgovi naraščajo, druga pa, da si narodi, ki se tega zavedajo, prizadevajo za vsako ceno ohraniti svojo plačilno zmožnost. Mnogo bolje je odkrito priznati, da se ti dolgovi ne morejo v celoti plačati, in doprinesti žrtve v obliki znižanja. To znižanje bi lahko šlo do 50%. Zedinjene države bi izgubile okrog 200 milijonov dolarjev na leto, Francija pa bi lahko pristala na važne koncesije glede razorožitve. Znižanje vojnih izdatkov za 25% bi pomenilo za Ameriko prihranek približno 200 milijonov dolarjev, torej prav toliko, kolikor bi izgubila pri dolgovih. Francija bi prav rada doprinesla to žrtev, če bi Zedinjene države pomnožile in ojačile sredstva za preprečenje vojne z enostavno in naravno obveznostjo, da v nobeni obliki ne bodo pomagale državi, ki bi kršila Kellogov pakt in bi jo Društvo narodov v sporazumu z Zedinjenimi državami proglasilo za napadalko, ter da bi Amerika sodelovala pri gospodarskem bojkotu take države. Znižanje mednarodnih dolgov za polovico ter znižanje vojnih izdatkov na kopnem, na vodi in v zraku je edino sredstvo, ki more resnično pomagati vsemu svetu iz sedanje gospodarske krize. — Kot značilnost bi bilo k temu še omeniti, da se je v Ameriki že osnoval odbor treh strokovnjakov, ki bodo proučevali, kako bi se dal izvesti gospodarski bojkot nad državami, ki bi prekršile pogodbe o nenapadanju, to se pravi, ki bi z orožjem napadle drugo državo, ne da bi predložile spor predvideni ustanovi.

Kulturni boj v Španiji se je pričel. V zvezi z ustavnim vprašanjem se je razvila v Španiji ljuta borba za in proti ločitvi cerkve od države. Socialistične skupine so zahtevale popolno ločitev cerkve od države, zaplembo vsega cerkvenega premoženja ter izgnanje vseh cerkvenih redov izvzemši usmiljenih sester, ki vrše službo v javnih bolnicah. Zmernejše skupine z Zamoro, ministrskim predsednikom, na čelu, so se do zadnjega upirale radikalni zahtevi socialistov in prišlo je v parlamentarnih obravnavah do izredno ostrih nastopov. Predsednik Zamora je svaril poslance, da se stori s proticerkvenimi paragrafi velika krivica katoliški cerkvi v Španiji. Poudarjal je velike njene zasluge za špansko državo in veliko nevarnost kulturnega boja s Cerkvijo v trenutku, ko so v vsej državi razdiralne sile na delu. Tudi notranji minister se je izjavil solidarnega z Zamoro. Ker pa se večina ni udala, sta podala oba ministra ostavko. V dveh urah je bila sestavljena nova vlada brez Zamore in sedanjega notranjega ministra. Sklepala je o razmerju države do cerkve. Zakon se bo glasil približno takole: Država smatra vsako veroizpoved za pravo in ščiti vse enako. Podpirati pa ne sme država nobene cerkve. Razpustijo se redovi in verska združenja, katerih poglavar ni podrejen španskim zakonom ali katerih delovanje je za državo opasno. Nobeno versko združenje ne sme imeti več imetja kot je potrebno za vzdrževanje. Redovi se ne smejo pečati s trgovino, industrijo in poukom. Vsako leto morajo predložiti finančnemu ministru račun o svojem denarnem poslovanju. Država lahko konfiscira cerkveno premoženje, kadar hoče. Ko je zbornica sprejela te paragrafe, je prišlo do velikanskega razburjenja. Baskiški poslanci so vstali s sedežev in vzklikali: Živel Kristus Kralj! — Ko so se poslanci nekoliko pomirili, je zaklical neki poslanec, da bo odslej Španija, ki je bila prva katoliška država, stopila v eno vrsto s Sovjetsko Rusijo in Mehiko. — Po deželi se vrše demonstracije in spopadi. Ne samo verno baskiško ljudstvo marveč cela katoliška Španija pripravlja organiziran odpor po vsej državi. — Svetovno časopisje z nemirom zasleduje pričetek meščanske vojne v Španiji in obsoja kulturnobojne sklepe španske ustavodajne skupščine.

Državni proračun za leto 1932.

Vsi vemo, da se v naši državi leto za letom slabše gospodari na vseh poljih narodnega gospodarstva. Ve to dobro inozemstvo, ker vsako leto po večkrat se obrača država na Društvo narodov, na Banko za mednarodna plačila itd. in prosi za posojila. Naši upniki imajo interes nad Avstrijo in ji vedno zopet posodijo, četudi vlada niti v lastni hiši ne more in zna napraviti reda. Pa bi šlo še tako naprej, če ne bi bili pogoji za zadnje posojilo nekoliko ostrejši. Posojilodajalci so zahtevali, da je treba doma napraviti red in štediti predvsem doma. Tako velikega števila uradništva in tako dragega upravnega aparata si ne more dovoliti vsaka država, posebno ne država, ki je odvisna popolnoma od inozemstva.

Ni mogoče trajnega obstoja državi, ki živi samo od posojil. Saj tekoče potrebe mora kriti z lastnimi sredstvi. Dolgo je trajalo, da so prišli krmarji države do tega prepričanja. Moralo je priti prej do poloma Kreditnega zavoda. Diktat Ženeve in strah pred odgovornostjo pred ljudstvom, ki razbija že shode ministrov, so napotili vlado, da je začela krčiti zvezni proračun. Imamo komisarja za štedenje in mogoče je njegova zasluga, da je pričel finančni minister prijemati nekoliko trše pri izdatkih posameznih ministrstev. Saj je vlada poizkušala že prej pri uradništvu, železničarjih itd., a povsod je naletela na oster odpor, dokler ni sila pričela lomiti kole in so se morale vse te skupine, ki se sicer smatrajo za steber države, ukloniti višji sili.

Vlada je predložila pretekli teden zvezni proračun skupščini. Na svojih sejah je vlada črtala povprečno 18 odstotkov izdatkov. Prvotno je proračun izkazoval 2220 milijonov S izdatkov in 2000 milijonov S dohodkov. Vlada pa je v Ženevi obljubila, da izdatki ne bodo presegali dohodkov, da izdatki ne bodo prekoračili 1900 milijonov S. Za podlago so se vzeli dohodki osmih mesecev letošnjega leta, ker se ne krijejo s proračunom za letošnje leto.

Postavka za stvarne potrebe se je znižala za 245 milijonov S, pri uradniških plačah pa se misli prihraniti 55 milijonov S. Ta prihranek je še najbolj siguren, ker se v knjigovodstvu natančno da ugotoviti, koliko prihranka bo dalo znižanje. Kar se tiče posameznih ministrstev, se je pri trgovinskem ministrstvu črtalo 35 milijonov, pri kmetijskem 17, pri vojnem 31, pri zveznem kanclerskem uradu 13, pri prosvetnem 20, pri pravosodstvu in socijalni upravi 10 in pri monopolih in zveznih obratih 10 milijonov. K temu pridejo še prihranki v posameznih ministrstvih vsled znižanja plač.

Lahko je črtati in znižati proračunske postavke, težje pa je izvesti varčnostne mere. O načinu izvedbe teh mer ima vsak minister svoje mnenje in varčevalni komisar svoj program.

Minister dr. Dollfuss je odpustil 48 uradnikov, število predstojnikov oddelkov pa znižal na tri. Novi finančni minister dr. Weidenhoffer poziva uradništvo osrednjih uradov, da sodelujejo pri upravni reformi, četudi bo za-

dela ta tudi uradništvo in dovedla do odslovitev istega. S tem si zagotovijo uradniki sami svojo bodočnost. Dr. Loebell hoče seči na uradne avtomobile, ki jih je 300. Vzdrževanje uradnega avtomobila stane državo 12.000 S (brzkone s šoferjem vred), skupno na leto 360.000 S. Dotični, ki imajo pravico do lastnega uradnega avtomobila, naj bi dobili na leto 3 do 4000 S pavšala. Vse doklade naj se črtajo. Delovni čas v uradih naj se podaljša od 7 na 8 ur dnevno. Važno vprašanje je reforma pravosodstva. Zniža se število sodnij, na Dunaju naj bi bilo samo eno kazensko deželno sodišče, na mesto porotnikov naj stopijo senati. Ukinile naj bi se razne strokovne šole in na univerzah posamezne manj važne stolice in graška univerza.

To so samo načrti, o katerih se bo šele razpravljalo in šele videlo, ali so pri naših razmerah sploh izvedljivi. Raznih lepih varčnostnih načrtov smo pravzaprav že siti, ker so se vsi razblinili na odporu prizadetih. Četudi se izvedejo vsi ti načrti, še vedno v finančnem ministrstvu prevladuje mnenje, da je vse to za uravnovesenje proračuna še premalo, ker dohodki strašno padajo vsled oslabljenja gospodarstva. O štednji v upravi se govori že leta, dejansko pa se ni štedilo s potrebno resnostjo, pač pa se je priporočalo štedenje davkoplačevalcem. Vsako ministrstvo ima posebno postavko: individuelne osebne in službene doklade, in nagrade in podpore. Vsa ministrstva skupaj so porabila za osebne in službene doklade leta 1929 S 228.630, l. 1930 S 224.656, l. 1931 S 422.609; za nagrade in podpore pa 379.150, 414.425 in 449.610 S. Tedaj vsako leto več. Te doklade in podpore so prejemali uradniki poleg svojih visokih plač.

Da bi bil proračun, kakor pravi dr. Buresch, proračun sile, proračun omejitev, proračun, v katerem je izražena resnost položaja in trden namen vlade, da vzdrži ravnovesje v državnem gospodarstvu in spravi v red javne finance!

DOMAČE NOVICE

Kregali so se na zboru delavske zbornice v Celovcu dne 17. t. m. Na dnevnem redu je bil predlog, da se vzame iz rezervnega sklada 50.000 S za skrbstvo. O tem in o drugi točki se je razvila živahna razprava, med katero je bilo slišati prav izbrane priimke, ki jih je v slovarju težko najti. Ob tej priliki so se pojasnile delavske razmere pri gradnji cest čez Veliki Klek in Pack. Po 40 delavcev spi v eni baraki in v hlevih in za tako ležišče morajo plačevati po 20 do 30 g za noč. (Za bolniško zavarovanje poslov se računa počivališče s kurjavo in razsvetljavo 80 g, počivališče samo 45 g, za poselsko zavarovanje pa 30 ozir. 15, in marsikateri hlapec mora spati tudi v hlevu.) S posteljnim perilom in odejami je slabo poskrbljeno in firme pri tem veliko zaslužijo. Za celodnevno hrano morajo plačati delavci od 2,80 do 3 S, a še ta je nezadostna, na uro pa zaslužijo 91 g do 1 S. Nato se je obravnaval zbornični proračun za prihodnje leto. Proračun izkazuje 420.000 S izdatkov in 600 S dohodkov. Izdatki so naslednji: predsedništvo 18.180 S, upravni stroški 130.000 S, varstvo pomočnikov, vajencev in mladine 27.800 S, prosveta 111.600, podpore 53.000 S in gradbeni in rezervni fond 80.020 S. Da bi se zbornična doklada znižala, ko bi se imelo štediti povsod, večina ni dovolila.

Izpred sodišča. Ko so se bilčovški fantje 20. aprila po polnoči vračali od plesne zabave v Želučah, so opazili v skednju posestnika Jerovčiča luč in našli v senu deloma s senom napolnjen zaboj, v katerem je gorela sveča. Fantje so svečo vzeli in budili domače, a nobeden se ni oglasil. Dan navrh je izbruhnil v Jerovčičevem skednju požar, ki je obenem uničil tudi stanovanjsko poslopje. Ker 20. aprila Jerovčiča ni bilo doma, ker se je nahajal v slabih gospodarskih razmerah, v takih, da je moral opustiti trafiko in trgovino z mešanim blagom, se je njega osumilo kot požigalca. Njegovo posestvo je preobremenjeno in ga je vsled tega skušal prodati, kar pa se je izjalovilo vsled hipotekarnih dolgov. Ko mu to ni uspelo, je skušal dobiti pri soc. dem. Ljudski banki in pri Heimatbundu hipotekarno posojilo 3000 S, kar se mu pa tudi ni posrečilo. Nato je zvišal zavarovalnino od 4000 na 8000 S. Ugotovilo se je, da je sveča gorela 9 in pol ur, dokler ni dogorela do 10 cm. Obtožnica pravi, da vzbuja pozornost dejstvo, da je Jerovčič dan nato vprašal Valanta, ali bo naznanil zadevo radi sveče, in ko je ta to potrdil, je zadevo naznanil sam županstvu. Obtožnica govori dalje o tem, da je Jerovčič 21. aprila zvečer zaklenil hlevska vrata s pripombo, da izključi možnost, da bi kdo podtaknil ogenj. Značilno pa je, da je ogenj izbruhnil ravno v hlevu. Obtoženi je zanikal vsa obtožena dejanja. Dokazno postopanje je dalo od obtožnice precej odstopajoče lice. Zavarovalnino na 8000 S je zvišal vsled tega, ker sta Ljudska banka in Heimatbund smatrala, da je zavarovalnina 4000 S za novo posojilo 3000 S prenizka, ker so že same hipotekarne obremenitve posestva znašale 6900 S. Dokazilne predloge zagovornika je sodišče odklonilo. Končno je po posvetovanju sodni dvor oprostil Jerovčiča vsake krivde. Medtem pa je njegovo posestvo že prešlo v roke Ane Strauss, ki je bila na prvem mestu vknjižena s tirjatvo 3000 S za enajstletno delo pri Jerovčiču.

Skrnina in protin. Pri revmatičnih, protinskih bolečinah kakor pri sorodnih obolenjih leži, kakor znano, vzrok v motnji presnavljanja vsled slabe krvne kakovosti. Da se odstranijo škodljivi deli v krvi, je sposoben Togal v odlični meri. Togal zavira nabiranje sečnokislih soli in pospešuje njih izločitev.

Vovbre. (Razsipavanje javnega denarja.) Naši občini je obljubljena večja vsota iz plebiscitnega fonda. Veselilo nas je, ko smo slišali, da bo občina porabila ta denar za popravo gorskih potov, napravo mostov, izravnavo klancev in popravo poti skozi gozd iz Šmartna v Velikovec. Čudno pa se nam sedaj zdi, da župan brez sklepa občinskega odbora pusti popravljati pot iz Št. Štefana na Olšenico, ki je dolga 2 km in leži izven prometa. Pot splošnosti ne bo koristila. Sodeč po ozemlju, bo požrla poprava poti polovico darovanega denarja in za druge nujne poprave ga ne bo več. V sedanjih težkih dneh, ko preti polom celokupnemu gospodarstvu, ko skoro ni več kmeta, ki bi še ne bil zarubljen za zaostale davke, ko naš pridelek nima vrednosti, se zida cesta, ki splošnosti ne bo koristila, z denarjem, ki je last vseh. In druge poti, ki so bolj potrebne nujnega popravila, bodo ostale nepopravljene. Bili bi hvaležni, če bi nam kdo pojasnil, ali ima župan pravico, da brez sklepa občinskega odbora razpolaga z denarjem iz plebiscitnega fonda. Mislimo, da ima ljudstvo pravico to zahtevati.

Št. Vid v Podjuni. (Elektrika.) Mnogo se je letos že govorilo o elektrifikaciji vasi. Prvo tozadevno zborovanje je bilo dobro obiskano in tudi interesentov se je dosti prijavilo. Z vročino pa so skopneli tudi interesenti, čemer se pri teh gospodarskih razmerah pač ni čuditi, ker bi elektrika posvetila razen v hiše in hleve tudi globoko v žepe kmetov. Na zadnjem sestanku se je ugotovilo, da je število interesentov tako padlo, da se napeljava ne izplača več. Daljnovod bi šel iz Galicije na Mohliče in od tam preko Šentviške gore k nam. Vod iz Mohlič v Št. Vid bi bil 3 km dolg. Baje so cene materijala tako padle, da bi daljnovod ne prišel predrag. Počakajmo tedaj še zaenkrat in upajmo na boljše čase.

Slovenje. (Smrt zvestega služabnika. Dne 8. t. m. je Bog odpoklical v svoje kraljestvo Janeza Spotika, zvestega hlapca Laznikove hiše, kjer je služboval nepretrgoma okrog 50 let. Dosegel je v tej službi visoko starost preko 80 let. Za družinskega člana se ga je smatralo, zakaj bil je pri Lazniku že prej nego skrbna mama mladega Laznika. Zaslužil bi si nagrado in diplomo deželnega kulturnega sveta! Pa saj do zadnjega časa nismo niti vedeli, kako se piše, bil je vedno samo naš Hajžej, blaga duša, zvest, priden, delaven in tudi pobožen. Kot posel starega kova bi mogel služiti marsikateremu hlapcu današnje dobe za zgled. Bog mu bo to zvestobo dobro poplačal! Naj počiva v miru!

Obrije. (Spominska kapelica.) Če potuješ po cesti iz Galicije v Apače, vidiš ob cesti v Obrijah novo kapelico, ki jo je pustil zidati rajni Naradov stric. V nedeljo 8. novembra bo ravno leto, odkar smo ga pokopali in ta dan ob 10. dopoldne bo kapelica blagoslovljena in v nji se bo brala sv. maša. Prijatelji rajnega strica se bodo slovesnosti udeležili gotovo v obilnem številu. Pri opravilu bo pel pomnoženi gališki mešani cerkveni zbor.

Sele. (Razno.) Kamorkoli prideš, povsod slišiš — vsaj med kmeti — samo tožbe o slabih časih. Tudi Vaš list je prinesel že mnogo dopisov iz raznih krajev Koroške, ki opisujejo, kako kmetom slaba predé. Tudi nam se zdi, da je prišlo nad nas 7 slabih let. Letina je bila splošno srednja, toče smo bili obvarovani. Gozdni delavci sicer še imajo delo, a zaslužek je manjši. Še bolj slaba se obeta glede vožnje lesa. Druga leta je zimska vožnja dala precej zaslužka in marsikateri kmet je z njim oblekel in obul družino in nakupil žita, letos pa žalosten gleda, kako mu avto izpred nosa odvaža hlode in z njimi težko pričakovani zaslužek. Po zimi bo treba torej lepo doma za pečjo sedeti in kaditi tobak, pa se je šment še podražil! — Medvedje nadloge je torej vendar enkrat konec! Nič več ni sledu za njim. Čestitamo srečnim lovcem tam nad Kamnikom in se jim zahvaljujemo. Dosti škode je naredila ta medvedja mrcina v teh letih po tukajšnjih krajih. Ne samo kmetom, ampak tudi lovcem. Nekdo je menda izračunal, da stane medved selske lovce 1200 S. Toliko da so namreč ob priliki raznih lovov zapili. Ali je ta račun res pravilen, ne moremo natanko dognati. — Tam na Dunaju so menda sklenili tudi poseben davek na samce: kdor ni oženjen in nima za koga skrbeti, bo moral plačati davek. Ta novica je zelo vznemirila naše mlade in začelo se je živahno gibanje za ženitev. Koliko parov je iz strahu pred novim davkom zbežalo v zakonski jarem, bomo pa morda poročali drugokrat. Pa zdravi bodite!

Podljubelj. (Razno.) V vseh industrijskih krajih vlada prav občutna brezposelnost. Tudi naš kraj občuti prav močno to svetovno krizo. V naši vasi stanuje 135 družin, povečini delavske. Od delavcev dela 80 odstotkov v jeklarni v Borovljah. Pa tudi ta tovarna odslavlja delavce, da jih dela le še okrog 130 in še ti samo 40 ur na teden. Govori se celo, da bo tovarna preko zime delo sploh ustavila. Zato se ni čuditi, če marsikateri družinski oče poveša glavo in premišljuje, kako bo preskrbel svojo družinico. — Vaščani so izvzemši par družin sinovi in hčere slovenskih staršev, žal povečini v socialdemokraškem taboru. Tudi komunisti imajo svoje pristaše. Da je bilo delavstvo Podlubelja pred 25 leti v ogromni večini slovenskega mišljenja, priča naš Delavski dom in pred 27 leti ustanovljeno izobr. društvo. Kako pogosto smo se v preteklosti zbirali v tem našem domu k prireditvam, danes pa stoji dom skoraj popolnoma zapuščen. In to ravno v času, ko je malo dela in veliko prostega časa. Želeli bi, da bi nas društvo pogosto klicalo k poučnim predavanjem in domači zabavi. V marsikaterem srcu delavca še klije iskrena ljubezen do materine besede in marsikateri izgubljeni sin ali hči bi našla nazaj v naš dom. Imamo pevski in tamburaški zbor. Pogosto sta nam ta zbora nudila zabavo in naobrazbo. V zadnjem času pa opazujemo premalo požrtvovalnosti in dobre volje. Če se povrne ta, bo šlo vse. Jesen je tukaj in dolgi večeri. Par ur za vaje in javen nastop in ljudstvo bo hvaležno.

Celovec. (Razno.) Sejmi v novembru: 2. Podklošter, 9. Pliberk, 11. Borovlje in Bistrica na Zili, 30. Velikovec. — Dne 17. t. m. so zabeležili na Koroškem 7093 podpiranih brezposelnih. Pri tem pa gradbena sezona še ni končana. — Trgovec Friderik Ferra v Globasnici je napovedal sodnijsko poravnavo. Prvo poravnalno postopanje se vrši 29. t. m. pri okrajnem sodišču v Dobrli vasi.

Škocijan v Podjuni. (Smrt.) V nedeljo dne 18. oktobra je izgubila ugledna Rjavčeva hiša v Samožni vasi svojo mater in gospodinjo.

Premija
500.000 šilingov
dne 7. oktobra 1931
s **Prokoppovo srečko** zadeta!
K skoraj pričeti
26. avstrijski razredni loteriji
srečke, in sicer osminka à S 6·—, četrtinka à S 12·—
pri poslovalnici
J. Prokopp, Baden, N.-Ö.
Žrebanje 17. novembra 1931 7

Uršula, doma na Lancavi pri Plešovniku, je preživela v najlepši čistosti in poštenosti svojo mladost, vzorno je bilo njeno življenje in delo pri Rjavcu. V najlepšem spominu jo bodo ohranili mož, otroci in vsa župnija radi njenega vzglednega, tihega in ponižnega izpolnjevanja stanovskih dolžnosti. V nedeljo popoldne smo videli pri nas pogreb, kakršnega ni bilo že leta in leta pri nas in gotovo tudi marsikje ne. Zet

Kügler iz Sinče vasi jo je na zadnji poti peljal na mrtvaškem vozu, škocijanski cerkveni mešani zbor je pri sprevodu ubrano pel Miserere, in presenetljivo je donela na grobu rajni v slovo prelepa pesem: Jaz sem vstajenje in življenje. In zdaj mirno počiva od svojih trudov skrbna gospodinja in blaga mati, katero bodo Rjavčevi težko pogrešali.

Loga vas. (Smrt.) 25. t. m. smo ob obilni udeležbi ljudstva pokopali komaj 26 let starega fanta Ferdinanda Pahlerja, po poklicu zidarja. V sredo se je hotel peljati s kolesom v Beljak. Med Vrbo mu pride naproti avtomobil, s katerim sta trčila skupaj. Pri tem sunku je obležal Ferdo nezavesten. Odpeljali so ga v beljaško bolnico, kjer je še isti večer poškodbam na glavi podlegel. Danes je bil prepeljan na domače pokopališče k zadnjemu počitku. Domači g. župnik je imel ob odprtem grobu lep nagrobni govor, pri katerem ni ostalo suho nobeno oko. Domači pevci so mu zapeli žalostinko. Bil je Ferdo miren, priden in varčen fant, kakršnih je dandanes malo. Materi vdovi, ki bo svojega sina težko pogrešala, ter bratom in sestri naše sožalje! Počivaj v miru, dragi Ferdo, in na svidenje!

Beljaški trg. Kapus 30, rdeče zelje 30, zelje 40, korenje 40, repa 20, pesa 40, glavnata solata 20, endivija 15, čebula 50, špinača 80, buče 30, redkev 15, krompir 14, kislo zelje 60, kisla repa 60, namizna jabolka 80, namizne hruške 80 g, cvetača 1,20, česen 1,60, paradižniki 1, zelena 1, peteršil 1, hren 1,20, gobe 2, grozdje 1,20, goveje meso 3, telečje 3,40, svinjsko 3,20, prekajeno 4,60, orehi 1,20, sladka smetana 4, kisla smetana 2,40, čajno maslo 6, maslo za kuho 4,80, skuta 1,40, strd 5 S, mleko 44 g, piščanci za pečenje 3,50, piščanci za cvrenje 4, pitani piščanci 3,50, kapuni 5, stare kokoši 3, race 3,50, gosi 3,50 S, jajca 20 g.

ZADRUŽNI VESTNIK

Stroge odredbe narodne banke.

V zadnji številki smo poročali o novih odredbah za devizni promet. Vpliv teh na vsak način strogih odredb postaja od dneva do dneva močnejši na celotno gospodarstvo in posebej na denarni trg. Zato par besedi v njihovo pojasnilo in boljše razumevanje.

Bilo je že pričakovati, da bo naša vlada sledila vzgledu sosednjih držav — Nemčije, Jugoslavije, Ogrske in Čehoslovaške — ter izvedla strogo nadzorstvo na denarnem trgu, kjer so postajale razmere vedno težavnejše in nevarnejše. Skrb za lastni denar ji je odredbe narekovala.

Bil je tudi že zadnji čas: Že so v zadnjih tednih mnoge avstrijske tovarne in veletrgovine zahtevale od svojih avstrijskih kupcev plačevanje svojih računov v inozemskem denarju. Ker pa je narodna banka izdajala inozemski denar in inozemske vrednostne papirje le v manjših množinah, so se začeli avstrijski trgovci zatekati v takozvane zakotne borze, to je v postavno prepovedane borze, kjer so sumljive osebe prodajale inozemski denar in inozemske vrednostne papirje za visoko ceno in tako umetno zniževale šiling in podraževale trgovino na račun konzumentov ter v lasten profit.

Nove devizne odredbe pa prepovedujejo sedaj vse zakotne borze. Kazni so izredno visoke. Nadalje morajo vse osebe, ki so spravile svoj denar v inozemstvo na varno, da ali tam špekulirajo in se odtegnejo avstrijskim davkom, takoj prijaviti svoje inozemsko denarno imetje narodni banki in ga ji, če zahteva, za šilinge prodati. Enako so obvezani prijaviti inozemski denar vsi, ki so ga zbirali doma.

S temi odredbami je posegla narodna banka predvsem v gnezdo sumljivih denarnih špekulantov in prekupčevalcev, a obenem brezdvomno globoko v vse gospodarstvo. Vsa trgovina z inozemskim denarjem in inozemskimi vrednostnimi papirji je danes osredotočena pri narodni banki na Dunaju. Vsako podjetje, ki prodaja v inozemstvo blago, mora prodati inozemski denar, ki ga dobi za svoje blago, narodni banki za šilinge. Vsako podjetje, ki kupuje blago iz inozemstva, dobi inozemski denar za plačevanje računov le od narodne banke.

Narodna banka je danes torej nadzoriteljica vse naše zunanje trgovine, ker odločuje, koliko denarja je na razpolago za inozemska živila, premog, surovine, industrijske izdelke avstrijskim trgovcem. Če imenujejo naši socialdemokrati te odredbe kot korak k gospodarstvu boljševiške Rusije, kjer ima država edino pravico trgovanja z inozemstvom, potem imajo v svoji trditvi precej resnice.

Veliko odgovornost je prevzela država s temi odredbami nase. Brezdvomno zavisi kos naše gospodarske usode od načina, kako bo te odredbe izvajala. Baš v tem slučaju ji je dana pravica odločevanja o izdajanju in sprejemanju denarja, ki prihaja ali odhaja v inozemstvo, in ma to pravico deliti le s posebnim zato določenim komitejem, ki je sestavljen iz zastopnikov kmetijskih, trgovskih in delavskih zbornic.

Država hoče s temi odredbami ščititi naš šiling. Šiling pa je kot vsak denar le nekak izraz zaupanja v moč in zdravje narodnega gospodarstva. Dočim je naša država v svojih dosedanjih gospodarskih ukrepih kateregakoli značaja dosegala le kompromis med predlagajočimi in nasprotujočimi političnimi strankami, bo smela narodna banka posegati v gospodarski ustroj svobodneje. Dokler jo bodo v njenih nadaljnih ukrepih vodili cilji uspevanja vsega narodnega gospodarstva in občega blagostanja, bo njeno delo le blagoslov državi. Če pa bo izdane odredbe izvajala le v interesu enega samega gospodarskega dela — industrije, trgovine ali kmetijstva — bo rušila celotno narodno gospodarstvo in izpodkopovala šilingu njegova tla.

RAZNE VESTI

Po svetu. Dr. Bauer je na zborovanju v Eisenerzu povedal, da je dobil knez Starhemberg v teh dneh za organizacijo novega heimwehrovskega puča iz Nemčije nekoliko 100.000 šilingov. — Dne 20. t. m. so stopile v veljavo za 20 odstotkov zvišane cene na zveznih železnicah. — Nemčija: V premogovniku Monte Cenis je v nekem rovu prišlo do eksplozije gorljivih plinov in je bilo zasutih 60 do 70 delavcev. Reševalci so našli 17 mrtvih in 25 ranjenih. Druge so rešili žive in zdrave. — Dne 17. in 18. t. m. so v Braunschweigu zborovali napadalni oddelki narodnih socijalistov. Bilo jih je okrog 30.000. Že prvi večer je prišlo do spopadov in 22 oseb je romalo v bolnico. Hitlerjevci so v nedeljo vdrli v delavsko četrt, kjer je prišlo do krvavih spopadov. Tudi v pondeljek navrh so se nadaljevali pretepi, pri katerih je bilo 65 ranjenih in 2 ubita. Minister Gröner pravi, da bo take slučaje v kali zatrl, če treba tudi z orožjem. — Jugoslavija: V Št. Vidu nad Šoštanjem je imel posestnik Konečnik zaprto svojo 32letno hčer pod pretvezo, da je slaboumna in besna, že več časa v svinjaku. Hrano je dobivala dnevno samo enkrat in je obstojala iz mleka in napol gnilega sadja. Slučajno jo je v svinjaku našel sodni eksekutor. Zadnjo besedo bo izgovorilo sodišče. — Druge države: Češkoslovaška namerava uvesti petdnevni delavnik, da se zniža število brezposelnih, ki je doseglo že 230.000, in da proizvodnja ne preseže potrebe. — Pekovska pomočnika Ondi in Bongo sta pri belem dnevu izvršila roparski napad na podružnico Komercijalne banke v Budimpešti. Dobili so ju in njima odvzeli oropani denar. Po par dneh je izredno sodišče po 5 urnem postopanju obsodilo Ondija na smrt, Bongo pa na 15 let ječe. Dve uri po razsodbi je bil Ondi obešen. Smrt je nastopila po 15 minutah. — Največja romunska banka Marmaroš je ustavila izplačila. Banka ima 27 podružnic v državi in 13 v inozemstvu. Vlada ima luščiti trd oreh.

Atentat na vlak na Štajerskem. Dne 18. t. m. je bil pripravljen atentat na osebni vlak na progi med Friedbergom in Hartbergom. Pol ure pred odhodom vlaka je privozila na dotični kraj drezina. Samo temu se je zahvaliti, da ni bilo velikih človeških žrtev. Vodja drezine je zapazil na nekem prelazu čez cesto zapreko in je skušal ustaviti drezino. Ta pa je vozila z brzino 50 km na uro, zato je ni bilo mogoče ustaviti in zaletela se je z vso brzino v zapreko. Drezina se je prevrnila, vodjo motorja in inženerja pa je vrglo ven. Šofer je bil težko ranjen na nogah, med tem ko je ostal inženjer nepoškodovan. Inženjer je takoj začel preiskovati progo in je našel, da je na tem kraju vsa proga zasuta s kamenjem, tako da bi vlak, ki bi privozil, moral skočiti s tira. Poklicali so delavce, da so očistili progo. Na istem kraju so pred nekaj dnevi metali kamenje na vlak.

Hiše iz zlata. V nekem mestu v Mehiki so ugotovili, da je večina hiš v mestu zgrajena iz snovi, v kateri se nahaja mnogo zlata. Na to pa so prišli, ko je sklenila neka železniška družba kolodvor povečati, zaradi česar so morali podreti več poslopij. Ko pa so hiše podrli, so dali nekaj kosov starega gradbenega materijala preiskati in preiskava je dognala, da se nahaja v starem materijalu toliko zlata, da bi se izplačalo njegovo pridobivanje. V škripcih so seveda ostali posestniki zlatih hiš v mestu, ker bi morali podreti svoje hiše, da pridejo tudi do zlata. Tako bodo menda raje ostali posestniki zlatih hiš še naprej.

Konec ciganske svobode. Češkoslovaška je napravila že pred leti konec ciganski nadlogi, oziroma ciganski svobodi. Zdaj je sledila češkoslovaškemu zgledu tudi Madžarska. Njene oblasti so sklenile napraviti seznam vseh ciganov v državi. Seveda, ko se je začelo praktično delo, so se pojavile velike ovire. Kajti cigani se ne dajo takoj ugnati. Od njih je težko izvedeti že ime očeta in matere, kaj šele ime babice in deda ali pa poklic in veroizpovedovanje. Da pridejo stvari v okom, so madžarske oblasti odredile, da se imajo prirediti širom države ciganske racije. Orožniki love cigane od komitata do komitata. Ker je med njimi dosti nepismenih oseb, jemljejo njih prstne odtise, da bodo vsaj ti v seznamu. Pravijo pa, da so cigani zaradi teda zelo hudi, ker čisto pravilno slutijo, da se bliža konec njih svobode.

Izšla je Blasnikova

Velika Pratika

za prestopno leto 1932, ki ima 366 dni.

„VELIKA PRATIKA" je najstarejši slovenski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obrajtan.

V „Veliki Pratiki" najdeš vse, kar človek potrebuje vsak dan: Katoliški koledar z nebesnimi, solnčnimi, luninimi, vremenskimi in dnevnimi znamenji; — solnčne in lunine mrke; — lunine spremembe; — poštne določbe za Jugoslavijo; — lestvice za kolke na menice, pobotnice, kupne pogodbe in račune; — konzulate tujih držav v Ljubljani in Zagrebu; — vse sejme na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, Prekmurju, Medžimurju in v Julijski Benečiji; — pregled o koncu brejosti živine; — popis vseh važnih domačih in tujih dogodkov v preteklem letu; — tabele za računanje obresti; — življenjepise važnih in odločilnih oseb s slikami; — oznanila predmetov, ki jih rabi kmetovalec in žena v hiši. — Cena 5 Din.

„VELIKA PRATIKA" se dobi v vseh večjih trgovinah in se lahko naroči tudi pismeno pri založniku:

tiskarni J. Blasnika nasl. d. d. v Ljubljani.

138

Posestniki Oekonom-mlinov!

Ponovno je mogoče opažati, da se pri obratu Oekonom - mlina dela velika napaka, da se pusti drgati mlinske kamne drugega ob drugega, vsled česar se kamni segrejejo in nastopi zmanjšanje storilnosti na uro. Ravno Oekonom - mlin omogoča nezaklejeno obratovanje, ne da bi se zamazalo, zato tudi izborno melje oves. Pazite na navodila o uporabi! Nasvete radevolje potom

H Hammerschmied, Ernstbrunn 14 (N.-Oe.)

Zastopnike pošljemo k Vam. 299

Ivan Kac:n, Ljubljana, Tabor 6, Jugoslavija,

tovarna harmonijev, glasovirjev in orgel

Uglašuje in popravlja cerkvene orgle, izdeluje harmonije od Din. 2100·— naprej. Zahtevajte cenik! 133

VINCENC KRENOS

izprašani podkovni in kovaški mojster za vozove, trgovanje s stroji,

LOGA VAS, POŠTA VELDEN AM WÖRTHERSEE

Prodaja najbolj znanih bencinskih motorjev „Rax" po originalnih tovarniških cenah. Strokovni nasveti in pojasnila zastonj.

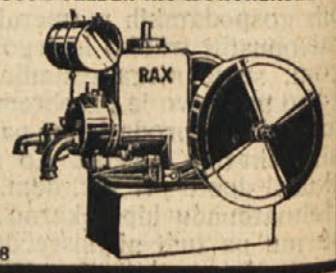

108

Lastnik: Pol. in gosp. društvo za Slovence na Koroškem v Celovcu. — Založnik, izdatelj in odgovorni urednik: Žinkovský Josip, typograf, Dunaj, X., Ettenreichgasse 9.
Tiska Lidova tiskarna Ant. Machát in družba (za tisk od ovoren Josip Žinkovský), Dunaj, V., Margaretenpatz 7